

Amit magadnak nem kívánsz, ne kívánd másnak!

A túlfogyasztás túlélő mítosza.

Matolcsytól Matolcsyig

A *Fordulat és reform* című munkát a rendszerváltás alaplátvának szokták tekinteni, holott inkább „koradogmatikus” fogyasztásellenes álláspontot, főleg gyakorlatot tükröz. Az igazsághoz tartozik, hogy a sztálini időkben sem vállalták ezt az attitűdöt, hangsúlyozottan ideiglenesnek, a két világrendszer harcából következőnek tartották. Soha nem adták fel azt a tételt, hogy a termelés célja a lakosság szükségleteinek minél teljesebb kielégítése. A sors iróniája, hogy a fogyasztáscsökkentést szokták receptként felírni a pénzügyi világszervezetek a bajba jutott feltörekvő országoknak gazdaságuk szanálására. Holott alacsony a fogyasztásuk és lenne más mód a szanálásra. Gátlástalanul érvényesítik e bankok is a követelést, bármi áron, az adósnak akár a legnagyobb kárt is okozva, de „biztosan” be kell hajtani a tartozást. Elég ritka viszont, ha valaki saját honfitársainak kínálja ezt a perspektívát.

Matolcsy: amit lát és amit nem

Amit látnak és amit nem

Matolcsy György Huba annak idején az egyik szerzője volt e munkának és láthatólag ma is hasonló leegyszerűsített nézeteket vallhat és nyilván sugallhat, oszthat meg a

kormányfővel. Ezek szerint a *bajok fő oka* a lakosság túlfogyasztása, amit vissza kell fogni, sőt vissza kell nyesni, ezzel segítve a külső és belső egyensúly megteremtését, forrásokat teremtve az adósság csökkentéséhez és a termelés korszerűsítéséhez. Következésképpen ilyenkor szerintük *megszorításokra* van szükség, aminek *gazdasági és társadalmi következményeire* viszont – a szándékolt változásokon kívül – *egyáltalán nem kíváncsiak*. Arra sem, hogy az, amit túlfogyasztásnak neveznek, sok embernek már ma sem biztosítja *az emberi megélhetést*, a fogyasztás csökkentése pedig tömegek *nyomorba taszításával* egyenlő. A reálgazdaság különben sem fontos számukra, ezt azzal intézik el, hogy majd a *piac* megmondja, mit kell tenni. Sajátos módon az sem lényeges, hogy működik-e a piac, hiszen a *monopóliumok* másutt már régen végrehajtott szabályozását nem szorgalmazzák.

A *túlfogyasztásról* kigondolt elképzelés a Kádár-korszak végén – amikor a mű megjelent – sem volt igaz, semmilyen elemzés nem támasztotta ugyanis alá a feltételezést. A fogyasztás *éppen hogy alacsony volt*: más országokhoz képest is és saját adottságainkhoz képest is. A *gondok forrása* a termelésben keresendő és nem utolsósorban a termelési beruházások rossz szerkezetében és alacsony hatékonyságában. Végző soron tehát *a gazdaságirányítás zavaraiiban*: a rossz diagnózis – alkalmatlan terápia – gyenge színvonalú megvalósítás láncolatában. Leegyszerűsítve: nem tudnak kormányozni.

Orbán Viktor miniszterelnök: félrevezetik?

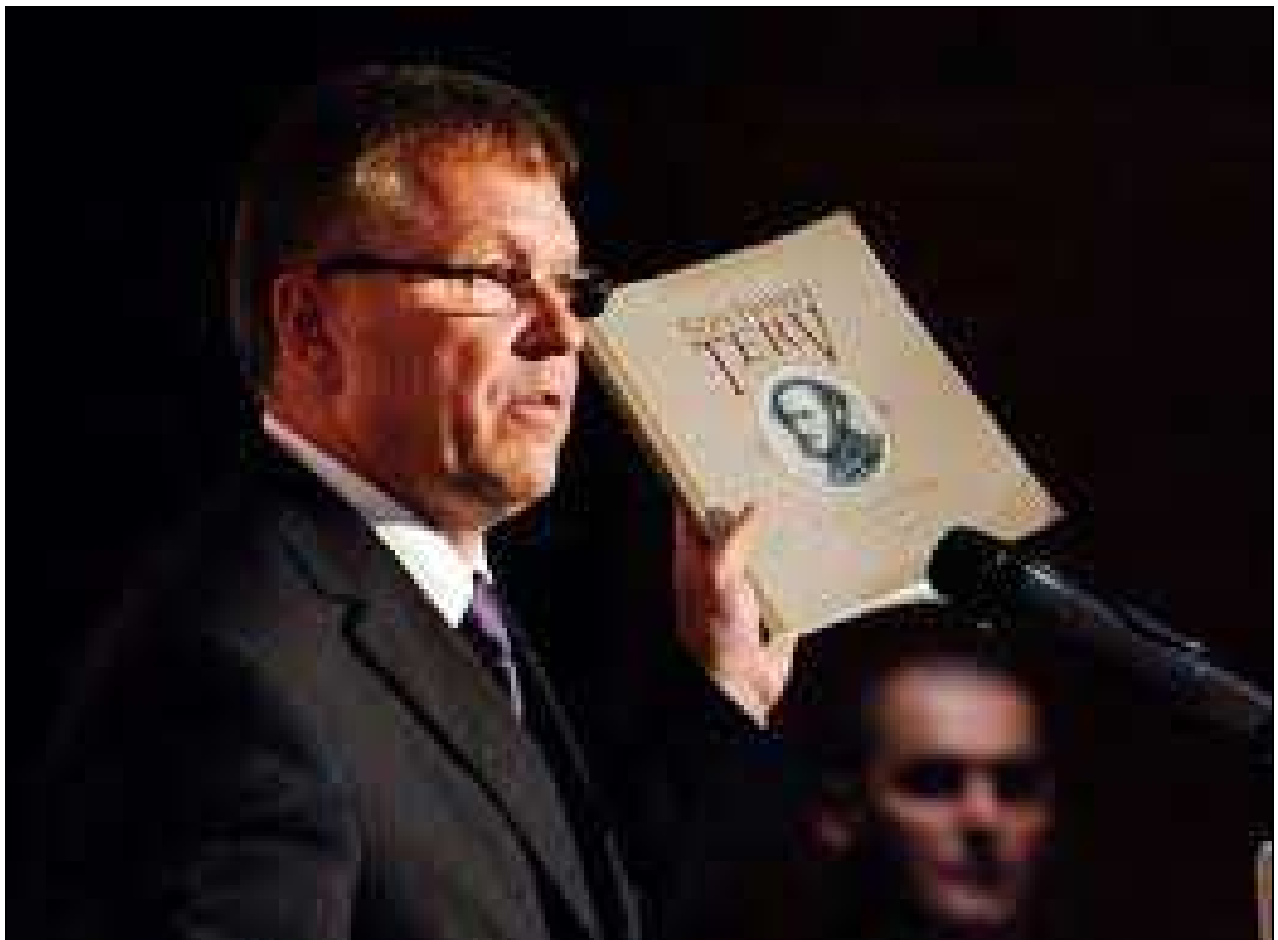
A fogyasztás gazdasági szerepét nem ismerik

A fogyasztás *gazdasági szerepében* is volt/van félreértés, hiszen a belföldi piac lehetőségeit lebecsülik. (A foglalkoztatottságban is, pedig folyamatosan „munkahelyteremtésről” és egymillió új munkahelyről beszélnek.) Ezért volt *Matolcsy György* mindig híve a *fogyasztási jellegű adók emelésének* és beszél még ma is arról, hogy ebben az irányban akar tovább menni. Megnyugtató minket, hogy bár nálunk van a világ legmagasabb áfakulcsa (25%), de az EU állítólag egészen 32%-ig engedékeny.

Ezért állt ellent párttársai nyomásának is, hogy csökkentsék más országokhoz hasonlóan az élelmiszerek áfáját. (Angliában és Írországban 5%.) Ebből a szemléletből következik az a felfogás, miszerint a termelést úgy is előnyben kell részesíteni, hogy az élőmunka terheit csökkentjük, a kieső adó- és járulékbevételeket pedig a fogyasztás megdrágításával kell kompenzálni. Ennek szerinte nem mond ellen, hogy most a nyugdíjjárulékot felemelték. Teljesen értelmetlen és költséges jövedelemátcsoportosításokra került és kerül sor.

Kemény megszorításokkal válaszolnak a még mindig ismeretlen okokra

2002-től rendkívül nagyra nőtt az ország adóssága, ami miatt igen *kemény megszorítások* következtek – *több sorozatban* is. Az intézkedéseket nem előzte meg, de nem is követte *annak felmérése: miből adódott a hatalmas és folyamatos hiány és rendkívül nagy adósság?* Vannak ugyan bizonyos adatok, miszerint a közalkalmazottak fizetésemelése és a tizenharmadik havi nyugdíj ennek *csak kis részét* teszi ki, *a fennmaradó nagyobb hányadról, a kb. 70–80 százalékról nem készült részletes kimutatás.* Ezt az Orbán-kormány sem kérte és *el sem készítette.* Így nem tudjuk, hogy pl. a különböző beruházásoknak stb. ebben mi volt a szerepe. Pedig ilyen elemzés nélkül szerintem nemigen lehet meghatározni, mit is kell tenni az adósságcsapdából való kikerülésre.

Matolcsy György Huba egy korábbi Széchenyi Tervvel

Orbán Viktor félrevezetése? Szereplések téves információk alapján

Ezért is kaptam fel a fejemet, amikor Orbán Viktor miniszterelnököt először hallottam e kérdésről a *Fordulat és reform* szellemében, a fogyasztást hibáztatva nyilatkozni. Nem is egyszer, de minden alkalommal megdöbbsentem. Mert ha a fogyasztást állítja be az eladósodás okaként, a mögött csak az állhat, hogy valaki ezt elmondhatja vele. Ahogy a kezébe adták a meghökkentő (megdöbbsentő) színvonalú Új Széchenyi Tervet és nem tájékoztatják az ezzel kapcsolatos lesújtó véleményekről, ugyanúgy felkérhették arra, hogy *az előbbi tárgyú, szerintem fals beszédet olvassa fel*. Ez persze mást is jelent: *a fogyasztás visszafogásának, esetleg csökkentésének szándékát vetítheti előre*. Ha a helyzet feltárása helyett ilyen alaptalan feltételezéssel élünk, nemcsak a kiúthoz szükséges helyzetértékelésről mondunk le, hanem könnyen *tévútra* léphetünk. *A fogyasztás és a szociális kiadások alaptalan hibáztatásától csak egy lépésnyire van a megszorító politika.*

Orbán Viktor legutóbb még az antalli éveket is – félreértve a folyamatokat – ilyenek látta:

„A rossz gazdaságpolitika és a szégyenteljes rablógazdálkodás miatt hatalmas adósságtömeget görgettünk magunk előtt. 1990-től egészen 2002-ig élt egy közmegegyezés Magyarországon a politikai pártok között, erről hajlamosak vagyunk elfelejtkezni. Pedig ezt még a szocialisták is betartották, így érdemes arra, hogy megjegyezzük. Ez a megállapodás úgy hangzott, hogy soha többet nem fordulhat elő, hogy az aktuális kormányok külföldről fölvett hitelekből jóléti kiadásokat finanszírozzanak (Honnan veszi, hogy ez történt? És miért mondta el már harmadszor? – Sz. B.), mert akkor úgy fogunk járni, ahogy jártunk egyébként a nyolcvanas évek második felétől kezdődően a kilencvenes évek első feléig. Ezt a megállapodást mindenki betartotta egészen 2002-ig. 2002-ben azonban egy politikai bűnt követtek el az ország akkori vezetői és megkezdődött az ország újabb kori eladósítása.”

A feltehetőleg *Matolcsy György Huba* ihlette „pontatlan” nyilatkozat zavart keltett kormányoldalon, a Magyar Nemzet – időszakban és tartalomban – át is írta a kijelentést: „1990-től 2002-ig élt egy közmegegyezés, hogy nem üzemeltetjük hitelből az ország működését...”

Még két érdekes momentum

Matolcsy György az előző évi költségvetés zárszámadásában nagyra értékelte a volt kormány válságellenes tevékenységét, bátor megszorításait. Ez szemben áll kormánya hivatalosnak tekintett álláspontjával és a megszorításokkal szembeni szokásos nézeteivel. Akkor helyettes államtitkárát állították a beszédért bűnbaknak és hosszú huzavona után felmentették.

Nemrég Orbán Viktor adott interjút a Frankfurter Allgemeine Zeitungnak, amiben nagyra értékelte az előző és a saját kormánya megszorító politikáját és ezért a Nyugattól elismerésre tartott igényt:

„A válságra adott megkésett válaszként Magyarország két egymást követő kormánya egy éven belül az alábbi határozatokat hajtotta végre: a nyugdíjasok elveszítettek egy havi járandóságot, az áfa 20-ról 25 százalékra emelkedett, a nyugdíjkorhatár 62-ről 65 évre nőtt, az államháztartás kiadási oldalát pedig erőteljesen lefaragták. Ezek a lépések összességében többet tesznek ki, mint amire

bármely más európai ország vállalkozott - mégpedig sztrájkok és tiltakozások nélkül. Tulajdonképpen ezért kijárna, hogy a külföld kalapot emeljen.”

Nem világos persze, ki előtt kellene kalapot emelni: a kormány vagy a nép előtt. Ez – saját maga azonosulása és saját érdeméért mások cselekedetének feltüntetése – viszont vagy arra utal, hogy nem idegen tőle a megszorítások gondolata, vagy pedig komoly zavarok vannak a kommunikációban és a dolgok megértésében.

Budapest, 2010. november 14.

Dr. Szabadi Béla

Honlap:

<http://www.szabadibela.hu/>